

ТЕМА 4. ПЕРВИННИЙ ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

План

Первинний облік доходів.

Первинний облік витрат виробництва.

Первинний облік витрат діяльності.

Первинний облік доходів

Первинний облік **доходів від реалізації** організовується за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок.

Реалізація продукції, товарів, робіт, послуг здійснюється на підставі договорів, які укладаються на тривалий період.

На продукцію, що відвантажується, виписують накладну чи інший документ, в яких вказують найменування, номенклатурний номер, сорт, розмір, кількість виробів (товарів), найменування та адреса одержувача.

Розрахунковими документами з обліку доходів від реалізації є:

- прибутковий касовий ордер (форма № КО-1);
- виписка банку;
- рахунки-фактури, рахунки;
- накладна, товарно-транспортна накладна, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11;
- специфікації (за великої номенклатури відвантаженої продукції).

Узагальнення даних по рахунку 70 "Доходи від реалізації" відображаються в журналі № 6 з відповідною назвою.

У складі **інших операційних доходів** відображаються всі

інші доходи, не пов'язані з реалізацією (товарів, робіт, послуг).

Первинними документами при накопиченні інформації про інші операційні доходи є:

- прибутковий касовий ордер (форма № КО-1);
- виписка банку;
- рахунки-фактури, рахунки;
- накладна, товарно-транспортна накладна, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11;
- Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів за формою № ОЗ-1;
- контракти та договори;
- документально-оформлені рішення судових органів.

Під **фінансовою діяльністю** розуміють таку діяльність, яка пов'язана зі змінами розміру та складу власного та позикового капіталу підприємства.

Первинними документами для обліку доходів від участі в капіталі є розрахунки та довідки бухгалтерії. Бухгалтерськими документами при накопиченні інформації про інші фінансові доходи є:

- прибутковий касовий ордер (форма № КО-1);
- виписка банку;
- рахунки-фактури, рахунки;
- накладна, товарно-транспортна накладна, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11;
- Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів за формою № ОЗ-1;
- контракти та договори про передачу необоротних активів у фінансову оренду.

Первинними документами для обліку **інших доходів** є:

- прибутковий касовий ордер (форма № КО-1);
- виписка банку;
- рахунки-фактури, рахунки;
- накладна, товарно-транспортна накладна, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів

- за формою № М-11;
- Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів за формою № ОЗ-1;
- контракти та договори з постачальниками і фінансово-кредитними установами.

Первинний облік витрат виробництва

Аналітичний облік за рахунком 23 "Виробництво" ведеться за видами виробництв, за статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється.

В кінці кожного місяця за підписом керівника виробничого підрозділу до бухгалтерії передається **виробничий звіт**. У ньому у розрізі найменувань продукції, яку виробляє зазначений підрозділ, вказується: кількість відпрацьованого часу працівниками підрозділу (у людино-годинах і людино-днях); обсяг нарахованої їм заробітної плати, вартість спожитих виробничих запасів, кількість і вартість спожитих електроенергії, води, тепла тощо, вартість списаних на витрати МШП, кількість виробленої і оприбуткованої на склад готової продукції.

Разом із виробничим звітом подаються первинні документи:

- ✓ Табель обліку використання робочого часу (форми № П-5);
- ✓ Наряд на відрядну роботу (індивідуальний або для бригади),
- ✓ Накладна - вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (форма М-11);
- ✓ Акт на списання МШП (форма № МШ-8);
- ✓ Прибутковий ордер (форма № М-4);
- ✓ Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств) (форма № ОЗ-14) або бухгалтерська довідка;
- ✓ Акти виконаних робіт (послуг).

Документальне підтвердження відрахувань на соціальні заходи, витрат майбутніх періодів здійснюється на підставі розрахунків бухгалтерії.

Облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва та управління цехами та іншими підрозділами

основного і допоміжного виробництва, а також витрат на утримання та експлуатацію машин і устаткування ведеться на рахунку 91 “Загальновиробничі витрати”

Первинними документами, які є підставою для віднесення витрат до **загальновиробничих**, виступають:

- по амортизації - Розрахунок амортизації основних засобів (форма № ОЗ-14) або бухгалтерська довідка;
- по виробничих запасах - лімітно-забірна картка (форми № М-8, № М-9), накладна - вимога (форма № М-11);
- МШП - акт на списання МШП (форма № МШ-8), акт вибуття МШП (форма № МШ-4);
- грошових коштів — видатковий касовий ордер (форма № КО-2), виписка банку;
- витрат на відрядження - Звіт про витрачання коштів, виданих на відрядження або під звіт;
- робіт і послуг підрядників - рахунок-фактура, акт виконаних робіт (послуг);
- заробітної плати - таблиць обліку використання робочого часу (форма № П-5), Розрахунково-платіжна відомість (форма № П-7).

Первинний облік витрат діяльності

Згідно з пунктом 17 П(С)БО 16 витрати, пов’язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Склад адміністративних витрат визначений у пункті 18 П(С)БО 16. Бухгалтерський облік таких витрат ведеться на рахунку 92 "Адміністративні витрати". Бухгалтерськими документами, які є підставою для визначення адміністративних витрат, виступають:

- по амортизації - Розрахунок амортизації основних засобів (форма № ОЗ-14) або бухгалтерська довідка;
- МШП - акт на списання МШП (форма № МШ-8), акт вибуття МШП (форма № МШ-4);
- грошових коштів — видатковий касовий ордер (форма №

КО-2), виписка банку;

- витрат на відрядження - Звіт про витрачання коштів, виданих на відрядження або під звіт;
- робіт і послуг підрядників - рахунок-фактура, акт виконаних робіт (послуг);
- заробітної плати - таблиць обліку використання робочого часу (форми № П-5), Розрахунково-платіжна відомість (форма № П-6, № П-7)

Витрати на збут включають витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг), склад яких визначений пунктом 20 П(С)БО 16.

Первинними документами, які є підставою для визначення **витрат на збут**, виступають ті ж документи що і для визначення адміністративних витрат.

Інші операційні витрати - це вид витрат, пов'язаних з операційною діяльністю, облік і склад яких є загальним для всіх підприємств і визначений пунктом 20 П(С)БО 16.

Первинними документами, які є підставою для визнання **інших операційних витрат** виступають:

- по амортизації - Розрахунок амортизації основних засобів (форма № ОЗ-14) або бухгалтерська довідка;
- по виробничих запасах - лімітно-забірна картка (форми № М-8, № М-9), Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів (форма № М-10), накладна – вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (форма № М-11);
- МШП - акт на списання МШП (форма № МШ-8), акт вибуття МШП (форма № МШ-4);
- грошових коштів — видатковий касовий ордер (форма № КО-2), виписка банку;
- витрат на відрядження - Звіт про витрачання коштів, виданих на відрядження або під звіт;
- робіт і послуг підрядників - рахунок-фактура, акт виконаних робіт (послуг);
- заробітної плати - таблиць обліку використання робочого часу (форми № П-5), Розрахунково-платіжні відомості (форма № П-6, № П-7).

До витрат іншої звичайної діяльності відносять:

- ✓ фінансові витрати;
- ✓ втрати від участі в капіталі;
- ✓ інші витрати.

Документальним підтвердженням здійснення **фінансових витрат** виступають: договір на отримання кредиту у банку, виписка банку, яка засвідчує сплату відсотків.

Суми визначених втрат **від участі в капіталі** оформляються у вигляді бухгалтерських довідок (розрахунків).

Бухгалтерськими документами, які є підставою для визначення **сум інших витрат**, виступають:

- виписка банку;
- Акт на списання основних засобів (форма № ОЗ-3);
- Акт на списання автотранспортних засобів (форма №ОЗ-4);
- накладна, товарно-транспортна накладна;
- акт про уцінку товарно-матеріальних цінностей;
- наряд на відрядну роботу.